

**Menter Iaith
Sir Caerffili**

mentercaerffili.cymru

ANNUAL REPORT

MENTER IAITH SIR CAERFFILI

2018 - 19

**Increasing the use of the Welsh language in
the communities of Caerphilly County Borough**

Foreword

At the end of another busy and exciting year, it is with great pleasure that we present the Annual Report of Menter Iaith Sir Caerffili for the year 2018-19. It is not possible to face challenges without the commitment and enthusiasm of staff, officers and members of the Management Committee, volunteers and partners. The past year has seen a number of exciting developments based on new projects, additional funding together with continual responses to the needs of local communities. Menter Iaith succeeded in securing over £800,000 in funding for Welsh medium Services into Caerphilly County Borough through funding from Caerphilly C.B.Council, Welsh Government, GAVO, European

Agricultural Fund for Rural Development and childcare fees. Partnership work has once again been a central part of our work and has included working closely with a number of local, regional and national organisations. In addition, the Menter succeeded in developing high quality services as a consequence of financial support from a large range of funders. Several new and exciting schemes and projects were launched during the year. The commitment and strong guidance from members of the Management Committee has been crucial, together with the enthusiasm and cooperation of a close and strong team of staff and the support and significant contribution of volunteers.

Staff

Lowri Jones	Chief Officer
Debbie Thomas	Finance and Administrative Officer
Jayne Nowaczek	Childcare Support Officer
Rhiannon Jones	Youth Officer
Tracy Reeves	Children and Families' Services Officer
Bethan Jones-Ollerton	Community Development Officer
Rhiannon Tucker	Childcare Language Support Officer
Morgan Roberts	Prosiect Llais Officer
Huw Rowlands	Welsh in Business Officer
Maria Lees	Childcare Support Officer

Management Board

Dai Thomas	Chair
Gareth James	Treasurer
Anwen Cullinane	Board Secretary
Lowri Jones	Company Secretary
Gwyneth Davies	
Samantha Jarrett	
Jeff Grenfell	
Jobe Bruzas	
Maureen Potter	

Menter Iaith Sir Caerffili's Childcare Schemes

Menter iaith is the only provider of out of school Welsh medium childcare within Caerphilly Borough.

Our 8 locations which have a total of 20 childcare settings, are extremely successful with the number of families accessing our provisions increasing each term.

On average, 720 children attend our schemes each week and we are able to provide over 60,000 childcare places per year. We are inspected in detail by CIW and we ensure that our childcare staff are well qualified, committed and enthusiastic! We now employ over 70 part time childcare staff. The service provides an essential opportunity to offer employment through the medium of Welsh for Welsh speakers within the county and ensures that young people gaining qualifications in the sector are able to secure employment locally through the medium of Welsh.

We now provide a range of childcare including breakfast care, after school care and holiday care within the 9 locations. In addition, due to our successful relationship with the county's Welsh medium schools, we now provide 6 wraparound childcare schemes to meet the need for childcare for those children attending part-time nursery education within schools. The schemes

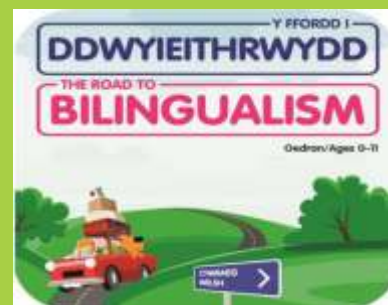
are developing extremely well. Further plans are developing for additional after school and holiday childcare schemes. We are extremely grateful to our Childcare Business Manager, Tracy Reeves and our Childcare Support Officers, Jayne Nowaczek and Rhiannon Tucker for their work in supporting our childcare staff and in ensuring that we provide a high quality service through the medium of Welsh for families across Caerphilly County. During January 2019, we welcomed a new member of staff to our childcare team, Maria Lees. Maria had been working in our provisions at Ysgol y Castell for a number of years and has now taken up a post as a Support Officer. Maria, alongside our other officers will be supporting our provisions across the county.

During the year, our service has been part of an exciting new programme from Welsh Government, the Childcare Offer for Wales. The programme offers 30 hours of free childcare for families with working parents who meet specific criteria. Our provisions within the Pengam, Abercarn Ystrad Mynach and Caerphilly areas are now part of the programme which offers a new opportunity for working parents to receive financial support with their childcare costs and our Welsh medium provisions have been a significant part of the successful development of the programme in the county.

Welsh Language Support for Childcare Providers – The Road to Bilingualism

Alongside Menter Caerffili's childcare provision, Menter Iaith were successful in securing a Caerphilly C.B. Council contract in March 2018 to continue to provide support and advice to a range of childcare settings in increasing their use of the Welsh language. Menter Iaith employs a Support Officer to develop this contract and are have been offering a comprehensive package of support to childminders, playgroups, after school clubs and day nurseries.

During the year, the Officer, Rhiannon Tucker has continued to develop and offer our scheme for childcare settings who wish to increase their use of the Welsh language. The scheme, 'The Road to Bilingualism' offers the opportunity to a range of childcare settings to develop by agreeing to practical targets and milestones in order to increase the use of the language across a number of elements of their provision. We intend to develop the scheme further during the coming year while supporting further provisions to adopt the scheme.

Activities for Children and Families

Providing activities for the whole family is a key priority for Menter Iaith and during the year a specific programme was provided for families. This programme included our play sessions Miri Meithrin during the holidays for parents and young children, picnics in the park and workshops during the school holidays. In addition, we held a number of information stalls in a range of events, offering information and advice on the advantages of raising children bilingually. Discussions were held with over 180 parents. In addition, 6 workshops were held during the school holidays with over 145 families attending. These workshops included Halloween and Easter art and craft sessions, cookery workshops, lego animation sessions and pottery workshops.

Working with Young People

Our provision for young people represents a successful partnership between Menter Iaith, Urdd Gobaith Cymru and the Youth Service of Caerphilly C.B. Council. The partnership is based on the work programme of the Youth Officer who is jointly employed and supported by all three partners. Our Youth Officer, Rhiannon Jones, in partnership with the Local Authority's Youth Service has been responsible for developing and providing a Welsh medium youth club at Bargoed YMCA.

“Over 40 young people attend this club from areas across the borough”

Splash a Chân

During the year, our Development Officer, Bethan Jones-Ollerton developed a new session for parents and young children in Caerphilly Leisure Centre's swimming pool. The session was developed in a response to the lack of opportunities locally to take part in activities through the medium of Welsh for young children. The session proved to be extremely popular and Bethan began to support one of the parents attending to lead the session as a volunteer and then as the formal tutor for the session. Feedback from parents attending has been extremely positive and we continue to develop and promote the session in partnership with Caerphilly County Borough's Leisure Department. On average 20 families attending the weekly session. We hope to develop a similar session in another area of the county during the coming year. During the year, our

Development Officer, Bethan Jones-Ollerton developed a new session for parents and young children in Caerphilly Leisure Centre's swimming pool. The session was developed in a response to the lack of opportunities locally to take part in activities through the medium of Welsh for young children. The session proved to be extremely popular and Bethan began to support one of the parents attending to lead the session as a volunteer and then as the formal tutor for the session. Feedback from parents attending has been extremely positive and we continue to develop and promote the session in partnership with Caerphilly County Borough's Leisure Department. On average 20 families attending the weekly session. We hope to develop a similar session in another area of the county during the coming year.

Writing Squad

Our Writing Squad is now going from strength to strength. The Squad began during the Autumn Term 2012 in order to ensure that children within Caerphilly County had the opportunity to take part through the medium of Welsh in creative writing sessions with Wales' most prominent authors and poets. The Squad represents a partnership between Menter Iaith and the Arts Development Department of

Caerphilly C.B. Council. Menter Iaith organise the Squad on behalf of this department, ensuring that these opportunities are available through the medium of Welsh. The Arts Development Department fund the Squad and it is held on a termly basis with 15-20 children attending. During the year a number of authors and poets were welcomed by the Squad.

Canadram Performing Group

We have also been working with the Arts Development Department of Caerphilly C.B. Council to provide performance sessions for primary aged children through the medium of Welsh. Our Canadram group has now developed to be an extremely successful and popular group which meets weekly at Newbridge Memo under the leadership of two very enthusiastic tutors. Canadram performed within Ffiliffest 2018 and our Christmas Fair. We aim to continue to develop these opportunities further in order to

ensure that there are local opportunities for children and young people to enjoy the arts and develop performance skills through the medium of Welsh.

Dawns Di-ri Group

Our weekly dance session for Foundation Phase children continued successfully at Islwyn Bowls Club. The group continues to grow and develop under the guidance of our enthusiastic tutor, Tamsin with around 10 children attending weekly to have fun and dance. The group performed at our Christmas Fair and in Ffiliffest 2018. The children attending enjoy meeting new friends from different areas of the county who also speak Welsh.

Digital Activities

During the year, we were eager to further develop the opportunities established for children, young people and adults to take part in digital activities through the medium of Welsh. It became clear from our consultation work and further research that there was a shortage of Welsh medium on-line content in addition to a lack of on-line networks, channels and opportunities to take part in digital activities locally through the medium of Welsh. During the year, several workshops were held including retro gaming activities, lego animation, a pc building session and lots more. In addition, we were

able to develop new YouTube channels for a range of audiences which now offer an opportunity for local people to share experiences, follow their interests and communicate with other Welsh speakers and learners. We have received extremely positive feedback from participants, including young people with additional needs who have benefited greatly from the project. Our aim is to secure longer-term funding for this influential work in order to ensure that local and exciting opportunities are available to use the Welsh language on-line.

The Siarter Iaith

The Siarter Iaith is now operating across all of the county's Welsh language schools with the 11 primaries committed to following the charter and its principals. The aim of the Siarter is to support pupils and schools to use the Welsh language as much as possible during the school day, while playing and while taking part in community activities. Each school has its own targets to achieve the Bronze, Silver and Gold levels and it's possible to measure the effect of the Siarter on the use of Welsh amongst pupils on an annual basis. Menter Caerffili has a significant role while supporting children, young people and their families to use the Welsh language outside of school and within the community. In order to support schools with this work, Morgan Roberts has been offering workshops and digital clubs within schools. This provision has supported our work of developing a Welsh language on-line community by encouraging

children and young people to create on-line content in Welsh and to network in Welsh on-line. In addition, we have worked in partnership with the organisation Head4Arts in order to develop an exciting reading project which combines Welsh language literature with technology. Our officers Bethan Jones-Ollerton and Morgan Roberts worked with three Welsh medium schools, Ysgol Gymraeg Trelyn, Ysgol Gymraeg Penalltau and Ysgol Cwm Gwyddon on the Twlletteratura project using the Betwyll technology which allows children to read Welsh language books in digital format and to share comments and questions with children from other Welsh medium schools. The children also took part in the translation process of a book into Welsh. We were very pleased to be working in partnership with Head4Arts and look forward to seing further projects developing.

Adult Classes

During the past year, a varied programme of opportunities for adults to learn new skills through the medium of Welsh has been developed. A range of taster courses were held including, needle crafts, cookery, lino printing and flower arranging. Following the success of a number of these taster sessions, a weekly flower arranging course and needle crafts course were delivered. During the year, over 80 adults attended our programme of classes. We continue to consult with adults in order to determine what their needs for further classes are.

Menter Caerffili's Walking Club

The walking club has developed to be one of Project Llais' biggest successes this year and we now have a dedicated group of local adults who meet weekly on a Wednesday morning to walk along a variety of paths and routes across the borough. Members of the group itself plan the walks and meet in Menter Caerffili's office to decide on the programme for the coming months. Morgan, our Project Officer was responsible for establishing the group and leads the group. However, a number of members now also lead the walks in addition to an officer from Caerphilly C.B. Council's Countryside and Parks Department, who has learnt Welsh and is eager to these opportunities develop.

Volunteering with Menter Caerffili

Recruiting and supporting volunteers has been a central aspect of Menter Caerffili's work since its establishment. The support and commitment of volunteers enables us to provide a broad range of opportunities through the medium of Welsh. In addition, the opportunity to volunteer with Menter Caerffili through the medium of Welsh is an excellent opportunity while learning the language, to share skills and take advantage of new opportunities to use your Welsh. This year, we were able to secure funding via Caerphilly County Borough's Community

Regeneration Fund to support our work with volunteers. This year also, we have welcomed a group of pupils from Ysgol Gyfun Cwm Rhymini to come and volunteer within our childcare service and their contribution has been extremely valuable and the feedback from the volunteers themselves has been very positive. We sincerely hope that we are able to continue to develop these opportunities and ensure that we offer new opportunities to volunteers of all ages to volunteer through the medium of Welsh locally and receive recognition for this contribution.

Welsh Adult Learners

Providing activities and opportunities for Welsh learners has been a long term priority for Menter Iaith. We now have a large number of learners who rely on Menter Iaith for opportunities to increase their confidence in using the Welsh language and to meet other learners. We organize weekly coffee mornings, monthly Saturday chats and two monthly reading clubs. In addition, a number of events were organized specifically for learners during the year including quiz nights, guided walks and lunch clubs. A trip to Porthmadog was also organized and enabled learners and fluent speakers to visit another area of Wales while using their Welsh language skills. It should be noted that we have received considerable support and commitment

from learners since the establishment of Menter Iaith and we now have a core group of learners who attend all of our activities. The Menter also work closely with the Gwent Welsh for Adults Centre when developing our programme of opportunities for learners.

Ffiliffest 2018

Due to our partnership with CADW, Ffiliffest was held once again within Caerphilly Castle. During the first weekend in June, we held a festival of activities and stalls for the whole family in this fantastic location, including a huge display of folk dancing by local primary schools. Over 5000 people visited during the day and visitors enjoyed performances by Martyn Geraint and local performers in addition to the folk dancing and a number of leading Welsh bands and groups. For the first time, we held a Ffiliffest Gig later in the evening, in partnership with Y Selar. The Gig provided an opportunity to enjoy some of Wales' leading Welsh language bands in a local venue while also increasing awareness of the Welsh language music scene. The audience was able to enjoy the music of Chroma, Mellt, Wigwam and Y Sybs. We are very grateful to

Morgan Roberts for coordinating this year Ffiliffest 2018 while Bethan Jones-Ollerton was on maternity leave. Ffiliffest is now a highlight during the year for Menter Caerffili and its partners and provides an excellent opportunity to celebrate the Welsh language and to show the range of opportunities locally to use the language. Our aim is that Ffiliffest will grow each year with a number of organisations, schools and businesses contributing to the success of the festival.

Ras yr Iaith 2018

During July 2018, Ras yr Iaith, the only world-wide race that promotes the Welsh language expanded and ended in Caerphilly Town. The race, the third since its inception, visited new areas of Wales, and, for the first time, visited the North East and the South East of Wales. The Race started in Wrexham on the 4th of July and finished in Caerphilly on July 6th offering three full days of running, noise, energy and enjoyment while celebrating Welsh in communities across Wales including Llanrwst, Bangor, Menai Bridge,

Machynlleth, Aberystwyth, Haverfordwest, Carmarthen, Llanelli, Ammanford, Ystradgynlais, Clydach, Pontardawe and Porthcawl. Various organisations across Wales also benefit from the Race as the funding received will be distributed in the form of grants. Menter Caerffili were very pleased to organise the final part of the race and held celebrations around Caerphilly Visitor Centre for all the runners which took part. We look forward to organising part of the race in Caerphilly for the 2020 Ras yr Iaith.

Christmas Fair 2018

Once again, we held a successful Christmas Fair on November 24th. Over 1000 attended the Fair at Llancaiach Fawr and were able to buy Christmas gifts from a range of stalls and local businesses, enjoy performances from Martyn Geraint and local schools in addition to taking part in a range of art and craft activities and visiting Santa! The Fair is now a very successful event with over 25 local businesses selling goods. Menter Iaith is very grateful to all who attended, to the schools who performed and to the stall holders for their wonderful goods and to all the volunteers and staff for their hard work.

St. David's Day Dinner 2018

In collaboration with Caerphilly County Borough Council's Food and Drink Network, Menter Caerffili held a successful and enjoyable St. David's Day celebration at Caerphilly Castle on March 1st. The dinner followed a food, drink and craft fair in the Great Hall which was a showcase for the county's produce with many examples of food and drink from local producers used during the evening celebration. Those attending were able to enjoy a wonderful three course meal and entertainment by Dim Problem, Trio and Aisha Palmer. It was a huge team effort with Menter Caerffili's staff serving food and organising the event.

Caerphilly County Borough's Five Year Welsh Language Strategy 2017-2022

The past year has seen the second year of the Strategy with a range of partners and various departments of Caerphilly County Borough working collaboratively to achieve the aims and objectives of the Strategy. The Strategy was launched formally by the Minister for the Welsh Language and Lifelong Learning, Alun Davies at Ffliffest in June 2017 and subsequently partners have worked closely on a number of projects.

The Strategy recognises the substantial work which is already happening in addition to providing a challenge for us all to increase the number of opportunities and services available through the medium of Welsh locally. As a Forum, we are particularly eager to see an increase in the number of services which are available locally for children, young people and their families in order to meet the growing demand across the borough. While developing the Strategy, we were also eager to develop targets which would support Welsh Government's ambition of a million Welsh speakers by 2050.

During the year, Menter Caerffili agreed to conduct a mystery shopper exercise on behalf of Caerphilly County Borough Council in order to test its reception services in terms of a Welsh language service, including libraries, leisure centres and main offices. The exercise was extremely useful and highlights the considerable work which has developed under the leadership of Anwen Cullinane, the Senior Policy Officer (Equalities and Welsh Language) for Caerphilly County Borough Council.

At the end of March 2019, a number stakeholders reported on progress in terms of the Strategy's targets during the year. The Strategy offers a firm basis and a strategic vision for increasing the use of the language in Caerphilly county and we look forward to witnessing the impact of the Strategy during the coming years.

Welsh Language Forum

Menter Iaith coordinates and leads a Forum of organisations and individuals who work through the medium of Welsh or bilingually. The Forum aims to provide an opportunity to work in partnership, share good practice and to develop a strong local voice on behalf of the Welsh language. The Forum made a key contribution to the development of Ffilifest and a range of topics and issues are discussed during meetings including the importance of services for children and young people. Menter Caerffili feels very fortunate that we have such

an active Forum with a wide range of representatives from various organisations including Urdd Gobaith Cymru, Mudiad Meithrin, Cymraeg i Blant, Merched y Wawr, Coleg y Cymoedd, Gwent Welsh for Adults Centre, Siloh Christian Centre, CwmNi paper, RhAG and Gwent Police. It is hoped that the Forum will continue to develop and provide an opportunity to convey a strong and influential voice in support for the Welsh language locally.

Menter Caerffili's Directory

The Directory was developed by Menter Caerffili and launched in July 2017 in order to promote those businesses and organisation's locally that are able to provide services through the medium of Welsh. The aim of the Directory is to support local Welsh speakers and learners to use the language as part of their daily lives and to emphasise the economic value of the language to the area. Often, it is suggested that very few businesses locally are able to provide services through the medium of Welsh. The Directory demonstrates that there is a significant range of Welsh medium services available locally. It's possible to visit a Welsh speaking doctor, dentist and optician in addition to getting your car repaired by a Welsh speaking mechanic.

The Directory will enable local people to use the Welsh language within their various communities and within various elements of their lives. It is hoped that the Directory demonstrates to young Welsh speakers locally that there is an increasing demand for their Welsh language skills and the value of those skills. The Directory was extremely useful when Menter Caerffili's Welsh in Business project started and enabled us to identify the needs and strengths of local businesses. It was possible to see how many businesses were able to provide Welsh medium services. This could identify which members of staff within a businesses were fluent speakers, learners and supportive in terms of providing Welsh language services.

The Directory has been widely distributed across the borough and within a range of community buildings such as leisure centres and libraries. It is possible to obtain a copy by contacting Menter Caerffili. Menter Caerffili would like local people to use the businesses included within the Directory and encourage Welsh speakers and learners to use Welsh with these businesses to demonstrate that the language is an asset to any business within Caerphilly borough.

Welsh in Business

At the beginning of the year, exciting project, Welsh in Business, began its second year. There is a strong business case for use of the Welsh language within business and support is needed more than ever to assist businesses to do this effectively.

Funded by the European Agricultural Fund for Rural Development, the project aims to work with employers and organisations to support, facilitate and increase the use of the Welsh language and to encourage businesses to use the Welsh language as a tool to promote activities and economic development within the county. The project is a two year pilot and we welcomed Huw Rowlands as our new Welsh in Business Officer in May 2017. Huw has been working with Menter Caerffili's other officers to develop the essential work of mentoring and enabling businesses to operate in a new way which uses the Welsh language and supports businesses to grow and sustain the local economy.

By the end of the project, Huw has now worked with over 40 businesses by supporting them with their use of the Welsh language across their work including marketing, recruitment and branding. Huw has also adapted our scheme, The Road to Bilingualism which is operating within the childcare sector, by developing a

version for the business sector. In addition to providing focused support, the project also worked closely with business networks and forums across the county and targets particular sectors such as the food and drink industry. You may also have seen more visible Welsh across the county, particularly on some of the area's high streets as Huw distributes bilingual open and closed signs and other resources which demonstrate that businesses welcome the use of the Welsh language by customers. Huw has also linked his work to the Siarter Iaith amongst local Welsh medium primary schools. As part of the project, Huw has visited schools and invited pupils to join him as he distributes resources to local businesses.

In April 2019, we were very pleased that the project was able to transfer to the national project, Cymraeg Byd Busnes, which is a partnership between the Mentrau Iaith and Welsh Government. Huw has joined a network of 12 officers across Wales, supporting businesses to increase their use of the Welsh language.

Mentrau Iaith Cymru

Menter Caerffili is a member of the national network Mentrau Iaith Cymru which supports 22 Mentrau Iaith through a variety of activities and fields, including marketing and communication, training and influencing for the benefit of the Welsh language. Central to the network is the principle of sharing information, experiences, ideas and resources amongst the Mentrau Iaith and other partners across Wales. We also develop national and regional projects in partnership with other Mentrau Iaith and partners. During October 2018, Lowri Jones, Menter Caerffili's Chief Officer was elected as Chair of Mentrau Iaith Cymru for a period of two years.

Trusted Charity Mark

During the year, both staff and Trustees of Menter Caerffili have been working hard in order to achieve the Trusted Charity Mark Level 1 which is a quality mark for the voluntary sector. Menter Caerffili will receive a two day assessment in December 2019 in order to determine whether the organisation has met all the requirements of the Mark. The Mark considers all of Menter Caerffili's processes and governance in addition to the way in which we provide services and engage with the public. The assessment will be an opportunity to demonstrate all the good work being carried out internally and within our services to the public. The national network of Mentrau Iaith will complete the same process.

E@chlysur

We operate an email system which distributes information about Menter Iaith's services in addition to other local Welsh medium or bilingual activities. It is possible to register to receive emails on our website. E@chlysur is an excellent tool in promoting Welsh medium activities in Caerphilly Borough free of charge.

Menter Iaith Sir Caerffili
Suite 1
St. Margaret's Park
Pengam Road
Aberbargoed
Cf81 9FW

01443 820913
gwybodaeth@mentercaerffili.cymru
Registered Charity: 1105172
Company Limited by Guarantee 5096968
www.mentercaerffili.cymru

Menter Caerffili in Numbers 2018-19

110

Activities for Children

78

Activities for Young People

175

Learning and socialising opportunities for adults

1700+

Childcare places per week

44+

Local businesses supported with the Welsh language

10 Community Events

60

Opportunities to volunteer in Welsh

5000+

Attendance at Ffilifest 2018

25

Childcare provisions supported with the Welsh language

22,651

Views of our YouTube channels

487

Subscribers to our YouTube channels

Menter Caerffili mewn Rhifau 2018-19

110

Gweithgaredd
i blant

78

Gweithgaredd
i bobl ifanc

175

Cyfle i ddysgu
a chymdeithasu
i oedolion

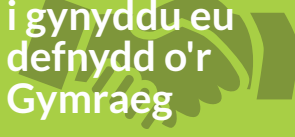
1700+

O lefydd gofal
plant yn
wythnosol

44+

Busnesau yn
derbyn
cefnogaeth
i gynyddu eu
defnydd o'r
Gymraeg

10

 Digwyddiad
Cymunedol

60

O gyfleoedd
i wirfoddoli
yn Gymraeg

5000+

Wedi mynychu Ffiliffest 2018

25

Darpariaethau gofal
plant yn derbyn
cefnogaeth i
gynyddu eu defnydd
o'r Gymraeg.

22,651

O welediadau
ar ein sianeli YouTube

487

Tanysgrifwyr i'n
sianeli YouTube

Y Gymraeg Mewn Busnes

Ar gychwyn y flwyddyn, dechreuodd ail flwyddyn ein prosiect cyffrous, Y Gymraeg mewn Busnes. Mae achos busnes cryf i gwmnïau ddefnyddio'r Gymraeg ac mae angen mwy o gymorth nag erioed o'r blaen i helpu busnesau bach a mawr i wneud hynny'n effeithiol yn sir Caerffili.

Ariannwyd y prosiect gan Gronfa Amaethyddol Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig a'i phwrpas yw ymgysylltu a gweithio gyda chyflogwyr a sefydliadau i gefnogi, hwyluso a chynyddu defnydd o'r iaith Gymraeg ac i ysgogi cwmnïau a sefydliadau i ddefnyddio'r Gymraeg fel arf i hybu gweithgareddau a datblygiad economaidd o fewn yr ardal. Peilot dwy flynedd yw'r prosiect a chrosawyd Huw Rowlands fel ein Swyddog Y Gymraeg mewn Busnes newydd ym mis Mai 2017. Mae Huw wedi bod wrthi'n cydweithio gyda Swyddogion Menter Iaith Sir Caerffili i ddatblygu'r gwaith angenrheidiol o fentora a galluogi busnesau i weithredu mewn ffordd newydd gan ddefnyddio'r iaith Gymraeg a fydd o gymorth i gynyddu busnes a chynnal yr economi lleol.

Erbyn diwedd y prosiect, mae Huw wedi gweithio gyda dros 40 o busnesau lleol trwy eu cefnogi'n dwys gyda defnydd o'r Gymraeg ar draws eu busnesau gan gynnwys marchnata, recriwtio a brandio. Mae Huw hefyd wedi addasu ein cynllun Y Ffordd i

Ddwyieithrwydd sy'n weithredol o fewn y sector gofal plant gan ddatblygu fersiwn ar gyfer busnesau. Yn ogystal â chynnig cefnogaeth dwys, mae'r prosiect hefyd yn gweithio'n agos â rhwydweithiau a fforymau busnes eraill ar draws y sir ac yn targedu sectorau penodol megis y sector bwyd a diod. Mae'n bosib hefyd y welwch mwy o Gymraeg ar rai o brif strydoedd siopa'r Sir wrth i Huw ddsbarthu arwyddion agor a chau dwyieithog a deunyddiau eraill sy'n croesawu cwsmeriaid i ddefnyddio'r Gymraeg. Mae Huw hefyd wedi bod wrthi'n cysylltu ei waith gyda'r Siarter Iaith ymysg ysgolion cyfrwng Cymraeg y sir. Fel rhan o'r prosiect, mae Huw wedi bod yn ymweld ag ysgolion a'u gwahodd nhw i ymuno ag ef wrth iddo ddsbarthu deunyddiau l fusnesau.

Yn Ebrill 2019, rydym yn ddiolchgar iawn y bydd y prosiect yn medru trosglwyddo draw i'r prosiect cenedlaethol Cymraeg Byd Busnes, sef bartneriaeth rhwng y Mentrau Iaith a Llywodraeth Cymru. Fe fydd Huw yn un o rwydwaith o 12 swyddog ar draws Cymru yn cefnogi busnesau i gynyddu eu defnydd o'r Gymraeg.

Mentrau Iaith Cymru

Mae Menter Caerffili yn aelod o rwydwaith cenedlaethol Mentrau Iaith Cymru sy'n cefnogi'r 22 o Mentrau Iaith trwy amryw o weithgareddau a meysydd, gan gynnwys marchnata a chyfathrebu, hyfforddiant a dylanwadu er budd y Gymraeg. Yn llorweddol i'r rhwydwaith mae'r egwyddor o rannu gwybodaeth, profiadau, syniadau ac adnoddau rhwng y Mentrau Iaith a phartneriaid eraill ar draws Cymru.

Rydym hefyd yn datblygu prosiectau cenedlaethol a rhanbarthol mewn partneriaeth â'r Mentrau Iaith a chyrrff eraill. Ym mis Hydref 2018, etholwyd Lowri Jones, Prif Swyddog Menter Caerffili yn Gadeirydd Mentrau Iaith Cymru am gyfnod o ddwy flynedd.

Nôd Answadd Elusen Dibynadwy

Yn ystod y flwyddyn, bu staff a Bwrdd Rheoli Menter Caerffili yn gweithio'n galed er mwyn anelu at gyflawni Nôd Answadd sy'n arbennig ar gyfer y sector wirfoddol. Fe fydd y Fenter yn derbyn asesiad dau ddiwrnod yn Rhagfyr 2019 er mwyn dynodi a yw'r Fenter wedi ateb holl gofynion y Nôd. Mae'r Nôd yn ystyried holl prosesau a llywodraethiant y Fenter yn ogystal â'r ffordd rydym yn darparu gwasanaethau ac yn ymgysylltu â'r cyhoedd. Bydd yr asesiad yn gyfle i ddangos yr holl gwaith da sy'n digwydd yn fewnol yn y Fenter ac o fewn ein gwasanaethau i'r cyhoedd. Fe fydd y rhwydwaith cyfan o Fentrau Iaith yn cwblhau'r un broses.

E@chlysur

Rydym yn gweithredu system e-bost sy'n dosbarthu gwybodaeth am wasanaethau'r Fenter yn ogystal â gweithgareddau cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog eraill yn lleol. Gellir cofrestru i dderbyn e-byst ar ein gwefan. Mae echlysur yn ffynhonnell wych o hyrwyddo gweithgareddau Cymraeg yng Nghaerffili yn rhad ac am ddim.

Menter Iaith Sir Caerffili
Suite 1
St. Margaret's Park
Pengam Road
Aberbargoed
Cf81 9FW

01443 820913
gwybodaeth@mentercaerffili.cymru
Registered Charity: 1105172
Company Limited by Guarantee 5096968
www.mentercaerffili.cymru

Fforwm Iaith Sir Caerffili

Mae'r Fenter yn cydlynu ac yn arwain y Fforwm hwn o fudiadau, cymdeithasau ac unigolion sy'n gweithredu'n ddwyieithog neu trwy gyfrwng y Gymraeg. Bwriad y Fforwm yw cynnig cyfle i fudiadau lleoli gydweithio, rhannu arfer da a datblygu llais cryf lleol dros y Gymraeg. Bu'r Fforwm yn hollbwysig wrth drefnu Ffiliffest eleni a thrafodir amrywiaeth o bynciau gan gynnwys pwysigrwydd gwasanaethau i blant a phobl ifanc. Teimlwn yn ffodus iawn bod gennym Fforwm Iaith weithgar gyda chynrychiolaeth eang o fudiadau a

phartneriaid gan gynnwys Urdd Gobaith Cymru, Mudiad Meithrin, Cymraeg i Blant, Merched y Wawr, Coleg y Cymoedd, Canolfan Dysgu Cymraeg Gwent, Canolfan Gristnogol Siloh, Papur CwmNi, RhAG a Heddlu Gwent. Gobeithir y bydd y Fforwm yn parhau i ddatblygu ac yn cynnig cyfle i gyfleu safbwynt cryf a dylanwadol dros y Gymraeg yn lleol.

Ffônlyfr Menter Caerffili

Datblygwyd y ffônlyfr gan Fenter Iaith Sir Caerffili a lansiwyd yng Ngorffennaf 2017 er mwyn hyrwyddo'r busnesau a mudiadau hynny yn lleol sy'n medru cynnig gwasanaethau cyfrwng Cymraeg. Bwriad y llyfr yw cefnogi siaradwyr a dysgwyr Cymraeg lleol i ddefnyddio'r Gymraeg fel rhan o'u bywydau pob dydd a phwysleisio gwerth economaidd y Gymraeg i'r ardal. Yn aml, dywedir nad oes unrhyw fusnesau'n lleol sy'n medru cynnig gwasanaethau cyfrwng Cymraeg. Dengys y llyfr bod amrywiaeth sylweddol o wasanaethau cyfrwng Cymraeg ar gael yn lleol. Mae'n bosib ymweld â meddyg, deintydd ag optegydd sy'n siarad Cymraeg yn ogystal â chael car wedi ei drwsio gan fecanig sy'n siarad Cymraeg.

fyddwn yn hapus i'ch helpu. Hoffai'r Fenter i bobl leol ddefnyddio'r busnesau yma a defnyddiwch y Gymraeg o fewn y sefydliadau sydd yn y ffônlyfr i ddangos iddynt fod y Gymraeg yn fantais fawr i unrhyw gwmni neu fusnes yn Nghaerffili.

Fe fydd y ffônlyfr yn galluogi pobl leol i ddefnyddio'r Gymraeg o fewn cymunedau gwahanol ac o fewn elfennau amrywiol eu bywydau. Yn ogystal, y gobaith yw y bydd y llyfr yn dangos i siaradwyr Cymraeg ifanc yn lleol bod galw cynyddol am eu sgiliau iaith Gymraeg yn lleol a beth yw gwerth y sgiliau hynny. Pan ddechreuodd prosiect newydd Menter Caerffili sydd am gefnogi busnesau i gynyddu eu defnydd o'r Gymraeg roedd y ffônlyfr yn ddefnyddiol wrth i ni ddefnyddio ymchwil y ffônlyfr i gefnogi ein Swyddog Busnes. Bu'n bosib i weld faint o fusnesau yn Sir Caerffili sydd yn defnyddio'r Gymraeg. Mae hyn yn golygu gall staff fod yn ddysgwyr neu yn rhugl ond yn hapus ac yn frwd dros yr iaith Cymraeg.

Fel unrhyw adnodd tebyg mae'r ffônlyfr allan o ddyddiad yn barod gyda phobl yn cysylltu er mwyn ychwanegu eu manylion yn y llyfr. Mae'r Fenter felly yn apelio at bobl leol, os ydych yn nabod unrhyw gwmni sydd yn defnyddio'r iaith Gymraeg boed yn gwmni gydag un aelod o staff neu'n gwmni sydd â nifer o siaradwyr Cymraeg, gofynnwch iddynt gysylltu gydag ein Swyddog Busnes. E-bostiwch huwrowlands@mentercaerffili.cymru os hoffech chi neu gwmni bod yn rhan o ddatblygiad y ffônlyfr.

Os hoffech chi dderbyn copi o'r ffônlyfr mae nifer wedi dosbarthu dros y Sir i lefydd cyhoeddus megis canolfannau hamdden a llyfrgelloedd. Os ydych yn methu dod o hyd iddo neu hoffech dderbyn nifer i ddsbarthu allan, eto cysylltwch gyda'r Fenter a

Ffair Nadolig 2018

Unwaith eto eleni, cynhaliwyd Ffair Nadolig llwyddiannus dros ben ar Dachwedd 24ain. Daeth dros 1000 o bobl i'r Ffair yn Llancaiach Fawr er mwyn prynu anrhegion Nadolig oddi wrth yr amrywiaeth eang o stondinau a busnesau lleol, i fwynhau perfformiadau gan Martyn Geraint ac ysgolion y sir yn ogystal â chymryd rhan mewn llu o weithgareddau celf a chrefft a chael sgwrs gyda Siôn Corn! Mae'r Ffair erbyn hyn yn ddigwyddiad llwyddiannus tu hwnt gyda dros 25 o fusnesau lleol yn gwerthu nwyddau. Mae'r Fenter yn ddiolchgar iawn i bawb a ddaeth i ymweld â'r Ffair, i'r Ysgolion am ddod i berfformio, i'r stondinwyr am ddod â chrefftau hyfryd ac i'r gwirfoddolwyr a'r staff am eu gwaith caled.

Cinio Gwyl Ddewi 2018

Ar Fawrth 1af, cynhaliwyd dathliad Gwyl Ddewi llwyddiannus iawn yng Nghastell Caerffili ar y cyd a Rhwydwaith Bwyd a Diod Cyngor Caerffili. Bu'r cinio yn dilyn ffair bwyd, diod a chrefftau llwyddiannus yn ystod y dydd yn y Neuadd Fawr lle bu arddangosfa wych o gynnyrch lleol. Cafwyd cyfle yn ystod y noson i flasgu esiamplau o gynnyrch gorau'r sir yn ystod y cinio tri chwrs yn ogystal a mwynhau adloniant gan Dim Problem, Trio ac Aisha Palmer. Bu staff Menter Caerffili yn cydweithio'n arbennig gan weini a chydlynu trefniadau'r noson.

Strategaeth Cymraeg Pum Mlynedd Sir Caerffili 2017-2022

Mae'r flwyddyn ddiwethaf wedi gweld ail flwyddyn y Strategaeth wrth i drawstoriad o bartneriaid ac adrannau amrywiol Cyngor B.S. Caerffili cydweithio er mwyn gwireddu amcanion y Strategaeth. Lanswyd y Strategaeth yn ffurfiol gan Y Gweinidog Dysgu Gydol Oes a'r Gymraeg, Alun Davies yn Ffliffest ym mis Mehefin 2017 ac ers hynny, mae partneriaid wedi bod yn cydweithio'n agos ar nifer o brosiectau newydd.

Teimlwn fod y Strategaeth yn cydnabod y gwaith sylweddol sy'n digwydd eisoes yn ogystal a chynnig her i ni i gyd er mwyn cynyddu'r nifer o gyfleoedd a gwasanaethau cyfrwng Cymraeg sydd ar gael yn lleol. Fel Fforwm Iaith, rydym yn arbennig o awyddus i weld cynnydd yn y nifer o wasanaethau sydd ar gael yn lleol i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd trwy Gymraeg er mwyn cwrdd a'r galw cynyddol yn lleol. Wrth ddatblygu'r Strategaeth, roeddem hefyd yn awyddus i ddatblygu targedau a fyddai'n cefnogi uchelgais Llywodraeth Cymru o gynhyrchu miliwn o siaradwyr Cymraeg.

Yn ystod y flwyddyn, cytunodd y Fenter i gynnal ymarferiad siopa cudd ar ran y Cyngor er mwyn profi rhai o'i gwasanaethau derbynfa cyfrwng Cymraeg gan gynnwys llyfrgelloedd, canolfannau hamdden a phrif swyddfeydd. Bu'r ymarferiad yn ddefnyddiol iawn ac yn tanlinellu'r gwaith sylweddol sydd wedi digwydd dan arweiniad Uwch Swyddog Polisi (Cydraddoleb a'r Gymraeg) y Cyngor, Anwen Cullinane wrth ddatblygu gwasanaethau cyfrwng Cymraeg.

Ar ddiwedd Mawrth 2019, bu nifer o'r rhanddeiliaid yn adrodd ar gynnydd y Strategaeth yn ystod y flwyddyn. Mae'r Strategaeth yn cynnig sylfaen cadarn a gweledigaeth strategol ar gyfer cynyddu defnydd y Gymraeg yn sir Caerffili ac edrychwn ymlaen at weld effaith y Strategaeth yn ystod y blynnyddoedd nesaf.

Dysgwyr y Gymraeg

Mae darparu gweithgareddau i ddysgwyr y Gymraeg wedi bod yn flaenoriaeth i'r Fenter ers y cychwyn. Erbyn hyn mae gyda ni nifer sylweddol o ddysgwyr sy'n dibynnu ar y Fenter am gyfleoedd i fagu hyder wrth ddefnyddio'r Gymraeg ac i gwrdd â dysgwyr eraill. Rydym yn rhedeg boreau coffi wythnosol ar ddydd Mawrth a dydd Iau, Sadyrnau Siarad yn fisol a dau Glwb Darllen yn fisol. Yn ogystal trefnwyd nifer o ddiwyddiadau yn arbennig ar gyfer dysgwyr yn ystod y flwyddyn megis nosweithiau cwis, teithiau cerdded a chylch cinio achlysurol. Yn ogystal, trefnwyd taith i ardal Sir Benfro gan ymweld ag ardal Porthmadog ym mis Mehefin er mwyn cynnig cyfle i ddysgwyr a siaradwyr Cymraeg yr ardal i ymweld ag ardal wahanol o Gymru wrth ddefnyddio'u Cymraeg. Mae'n bwysig nodi ein bod

wedi derbyn cefnogaeth ac ymrwymiad diffuant oddi wrth ddysgwyr y sir ers cychwyn y Fenter ac erbyn hyn mae grŵp craidd o ddysgwyr yn mynychu pob gweithgaredd a gynigir. Mae'r Fenter hefyd yn gweithio'n agos â Chanolfan Cymraeg i Oedolion Gwent wrth lunio ei raglen o gyfleoedd i ddysgwyr.

Ffilifest 2018

Unwaith eto eleni cynhaliwyd ein gŵyl haf cymunedol cyfrwng Cymraeg yng Nghastell Caerffili. Yn sgil ein partneriaeth gyda CADW bu'n bosib cynnal y diwrnod o fewn y lleoliad anhygoel yma. Yn ystod penwythnos cyntaf Mehefin 2018, cynhaliwyd diwrnod o weithgareddau a stondinau ar gyfer y teulu cyfan gan gynnwys unwaith eto arddangosfa enfawr o ddawnsio gwerin gan ysgolion cynradd y sir. Ymwelodd dros 5000 o bobl â'r ŵyl yn ystod y diwrnod sy'n gynydd unwaith eto a chafwyd cyfle i fwynhau perfformiadau gan Martyn Geraint a pherfformwyr lleol yn ogystal â mwynhau'r dawnsio. Am y tro cyntaf hefyd, cynhaliwyd Gig Ffilifest yn hwyrach yn y noson fel digwyddiad ar wahân, mewn partneriaeth â'r Selar. Bwriad y gig oedd cynnig cyfle i fwynhau rhai o bandiau mwyaf blaengar a newydd Cymru yn lleol gan gynyddu ymwybyddiaeth o

gerddoriaeth cyfrwng Cymraeg. Cafwyd cyfle i glywed Chroma, Mellt, Wigwam a'r Sybs. Rydym yn ddiolchgar iawn i Morgan Roberts am gydlynu trefniadau Ffilifest 2018 tra roedd Bethan Jones-Ollerton ar gyfnod mamolaeth. Erbyn hyn mae Ffilifest yn uchafbwynt yn ystod y flwyddyn i'r Fenter ac i'n partneriaid ac yn cynnig cyfle ardderchog i ddathlu Cymreictod y sir ac i ddangos yr amrywiaeth o gyfleoedd sy'n bodoli'n lleol i ddefnyddio'r Gymraeg. Edrychwn ymlaen at ddatblygu'r ŵyl ymhellach y flwyddyn nesaf.

Ras yr Iaith 2018

Yng Ngorffennaf 2018, bu Ras yr Iaith, yr unig ras drwy'r byd sy'n hyrwyddo'r iaith Gymraeg, yn ehangu ac yn gorffen yn nhref Caerffili. Aeth y Ras, y trydydd ers ei sefydlu, i ardaloedd newydd o Gymru gan ymweld am y tro cyntaf â'r gogledd Ddwyrain a'r de Ddwyrain. Cychwynnodd y Ras yn Wrecsam ar Orffennaf y 4ydd a gorffennodd yng Nghaerffili ar Orffennaf y 6ed gan gynnig tridiau llawn o rhedeg, sŵn, egni a mwynhâd tra'n dathlu'r Gymraeg mewn cymunedau ar draws Cymru yn cynnwys Llanrwst, Bangor, Porthaethwy, Machynlleth, Aberystwyth,

Llanbedr Pont Steffan, Hwlfordd, Caerfyrddin, Llanelli, Rhydaman, Ystradgynlais, Clydach, Pontardawe a Porthcawl.

Mae mudiadau amrywiol ar draws Cymru hefyd yn elwa o'r Ras gan y bydd y nawdd a dderbynnir ar gyfer ei gynnal yn cael ei ddosbarthu ar ffurf grantiau. Fel Menter Caerffili, roeddem yn falch iawn i gynnal cymal olaf y ras gan gynnal dathliadau o amgylch Canolfan Ymwelwyr Caerffili ar gyfer yr holl redwyr a gymerodd rhan. Edrychwn ymlaen at gynnal cymal ar gyfer y ras nesaf yn 2020.

Gwersi Oedolion

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf datblygwyd rhaglen amrywiol o gyfleoedd i oedolion i ddysgu sgiliau newydd trwy gyfrwng y Gymraeg. Cynhaliwyd amrywiaeth o gyrsiau blasu gan gynnwys sesiynau coginio, argraffu lino, crefftau cartref a threfnu blodau. Yn dilyn llwyddiant nifer o'r sesiynau blasu, cynhaliwyd cwrs trefnu blodau a choginio wythnosol. Yn ystod y flwyddyn mynychodd dros 80 o oedolion ein rhaglen o ddsbarthiadau. Rydym yn parhau i ymgynghori ag oedolion er mwyn canfod beth yw ei gofynion am ddsbarthiadau pellach.

Clwb Cerdded Menter Caerffili

Mae'r Clwb Cerdded wedi datblygu i fod yn un o lwyddiannau mwyaf Prosiect Llais ac erbyn hyn mae grŵp ffyddlon o oedolion lleol yn cwrdd yn wythnosol ar fore dydd Mercher i gerdded mewn mannau amrywiol ar draws y sir. Y grŵp ei hun sy'n cynllunio'r teithiau ac yn cwrdd yn swyddfa'r Fenter er mwyn penderfynu ar y rhaglen ar gyfer y misoedd i ddod. Morgan Roberts, ein Swyddog Prosiect Llais sy'n gyfrifol am sefydlu'r grŵp a'i arwain ond mae nifer o unigolion o fewn y grŵp hefyd yn arwain yn ogystal ag un o'r Swyddogion Adran Parciau a Chefn Gwlad y Cyngor, sydd wedi dysgu Cymraeg ac yn awyddus i weld cyfleoedd fel hyn yn datblygu.

Gwirfoddoli gyda Menter Caerffili

Mae denu a chefnogi gwirfoddolwyr wedi bod yn rhan annatod o waith y Fenter ers ei sefydlu. Mae cefnogaeth ac ymroddiad gwirfoddolwyr yn ein galluogi ni i ddarparu trawstoriad eang o gyfleoedd trwy gyfrwng y Gymraeg. Yn ogystal, mae'r cyfle i wirfoddoli gyda'r Fenter trwy gyfrwng y Gymraeg yn brofiad allweddol wrth ddysgu'r Gymraeg, rhannu sgiliau neu fanteisio ar gyfleoedd newydd o fewn y gymuned i ddefnyddio eich Cymraeg. Eleni unwaith eto, buom yn ffodus i sicrhau cyllid trwy Gronfa Allweddol Gymunedol

Cyngor B.S.Caerffili er mwyn ein cynorthwyo ni i ddenu a chefnogi gwirfoddolwyr. Eleni, mae grŵp o ddisgyblion Ysgol Gyfun Cwm Rhymini wedi dod atom i wirfoddoli o fewn ein gwasanaeth gofal plant ac mae eu cyfraniad wedi bod yn werthfawr tu hwnt ac mae'r adborth gan y gwirfoddolwyr eu hunain wedi bod yn gadarnhaol tu hwnt. Mawr obeithiwn y gallwn barhau i ddatblygu'r cyfleoedd hyn a sicrhau fod cyfleoedd newydd i wirfoddolwyr o bob oedran i wirfoddoli trwy gyfrwng y Gymraeg yn lleol a derbyn cydnabyddiaeth am y cyfraniad hwn.

Grŵp Dawns Di-ri

Parhaodd ein sesiwn dawns wythnosol i blant y Cyfnod Sylfaen yng Nghlwb Bowlïo Islwyn. Mae'r grŵp wedi mynd o nerth i nerth dan arweiniad ein tiwtor brwdfrydig Tamsin gyda tua 10 o blant bach yn mynychu yn wythnosol i gael hwyl yn dawnsio. Bu'r grŵp yn perfformio yn ein Ffair Nadolig ac yn Ffilifest 2018 ac yn mwynhau cwrdd â ffrindiau newydd o ardaloedd gwahanol y sir sy'n siarad Cymraeg.

Gweithgareddau Digidol

Yn ystod y flwyddyn roeddem yn awyddus iawn i ddatblygu ymhellach y cyfleoedd a sefydlwyd i blant, pobl ifanc ac oedolion i gymryd rhan mewn gweithgareddau digidol trwy gyfrwng y Gymraeg. Daeth yn glir o'n gwaith ymgynghori ac ymchwil pellach bod prinder o gynnwys cyfrwng Cymraeg ar-lein yn ogystal â diffyg rhwydweithiau ar-lein cyfrwng Cymraeg, sianeli a chyfleoedd cyfrwng Cymraeg lleol a oedd yn rhoi cyfle i gymryd rhan mewn gweithgareddau digidol. Yn ystod y cyfnod, cynhaliwyd nifer o weithdai a sesiynau gan gynnwys gweithgareddau gemau retro, animeiddio lego,

adeiladu cyfrifiadur a llawer mwy. Yn ogystal, datblygwyd ein sianeli YouTube ymhellach ar gyfer amrywiaeth o gynulleidfaoedd sydd bellach yn cynnig cyfle i bobl leol rhannu profiadau, dilyn diddordebau a chyfathrebu gyda siaradwyr a dysgwyr Cymraeg eraill. Rydym wedi derbyn adborth cadarnhaol iawn gan bobl sydd wedi cymryd rhan yn y prosiect, gan gynnwys pobl ifanc sydd ag anghenion arbennig ac yn elwa'n fawr o'r profiad. Ein gobaith yw sicrhau cyllid hirdymor ar gyfer y gwaith dylanwadol hwn er mwyn sicrhau fod cyfleoedd lleol a chyffrous i ddefnyddio'r Gymraeg ar-lein.

Y Siarter Iaith

Erbyn hyn, mae'r Siarter Iaith yn weithredol ar draws ysgolion gynradd cyfrwng Cymraeg y Sir gyda'r 11 ysgol gynradd wedi ymrwmo i ddilyn y Siarter a'i egwyddorion. Bwriad y Siarter yw cefnogi disgyblion ac ysgolion i ddefnyddio'r Gymraeg yn ystod y diwrnod ysgol, wrth chwarae ac wrth gymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol. Mae gan bob ysgol targedau er mwyn cyrraedd lefelau Efydd, Arian ac Aur y Siarter ac mae modd mesur effaith y Siarter ar ddefnydd iaith disgyblion yn flynyddol. Mae gan y Fenter rôl allweddol wrth gefnogi plant, pobl ifanc a'u teuluoedd i ddefnyddio'r Gymraeg tu allan i'r ysgol ac yn y gymuned. Er mwyn cefnogi'r ysgolion gyda'r gwaith hwn, mae Morgan Roberts wedi bod wrthi'n cynnal gweithdai a chlybiau digidol yn rhai o'r ysgolion. Mae'r gwaith hwn wedi cefnogi'n gwaith o ddatblygu cymuned cyfrwng Cymraeg ar-lein gan annog plant a

phobl ifanc i greu cynnwys ar-lein yn Gymraeg a rhwydweithio yn Gymraeg ar-lein. Yn ogystal, buom yn gweithio mewn partneriaeth â'r mudiad Head4Arts er mwyn gweithredu prosiect darllen cyffrous newydd a oedd yn plethu llenyddiaeth cyfrwng Cymraeg gyda technoleg. Bu ein swyddogion Bethan Jones-Ollerton a Morgan Roberts yn gweithio gyda tair ysgol Gymraeg, sef Ysgol Gymraeg Trelyn, Ysgol Gymraeg Penalltau ac Ysgol Cwm Gwyddon ar brosiect Twlletteratura yn defnyddio'r dechnoleg Betwyll er mwyn galluogi plant ysgol i ddarllen llyfrau Cymraeg yn ddigidol gan rhannu sylwadau a chwestiynau â phlant mewn ysgolion Cymraeg eraill. Bu'r plant hefyd yn ran o'r broses o gyfieithu llyfr i'r Gymraeg. Roeddem yn falch iawn o gydweithio gyda Head4Arts ac edrychwn ymlaen at weld prosiectau newydd eraill yn datblygu.

Splash a Chân

Yn ystod y flwyddyn, bu ein Swyddog Datblygu, Bethan Jones-Ollerton yn datblygu sesiwn newydd ar gyfer rhieni a phlant ifanc ym mhwl nofio Canolfan Hamdden Caerffili. Datblygwyd y sesiwn mewn ymateb i brinder cyfleoedd yn lleol i gymryd rhan mewn gweithgareddau cyfrwng Cymraeg ar gyfer plant ifanc. Bu'r sesiwn yn boblogaidd yn fuan iawn a chefnogwyd un o'r rhieni a oedd yn mynychu i arwain y sesiwn fel gwirfoddolwr ac yna fel arweinydd swyddogol y sesiwn. Mae'r adborth gan rieni yn gadarnhaol iawn ac rydym yn parhau i ddatblygu a hyrwyddo'r sesiwn mewn partneriaeth ag Adran Hamdden Cyngor B.S.Caerffili. Ar gyfartaledd, mae tua 20 teulul yn mynychu'n wythnosol. Y gobaith yw y gallwn ddatblygu sesiwn tebyg mewn ardal arall o'r Sir dros y flwyddyn nesaf.

Sgwad Sgwennu

Mae Sgwad Sgwennu'r Fenter yn mynd o nerth i nerth erbyn hyn. Dechreuodd y Sgwad yn ystod tymor yr Hydref 2012 er mwyn sicrhau fod cyfleoedd cyfrwng Cymraeg gan blant y sir i gymryd rhan mewn sesiynau ysgrifennu creadigol gydag awduron a beirdd enwocaf Cymru. Cynhelir y Sgwad unwaith y tymor gyda rhwng 15-20 o blant yn mynychu. Partneriaeth rhwng y Fenter ac Adran Datblygu'r

Celfyddydau o fewn Cyngor B.S.Caerffili yw'r Sgwad gyda'r Fenter yn gyfrifol am drefnu'r Sgwad a'r Adran Datblygu'r Celfyddydau yn ariannu'r costau. Yn ystod y flwyddyn croesawyd sawl bardd ac awdur blaenllaw i arwain y Sgwad.

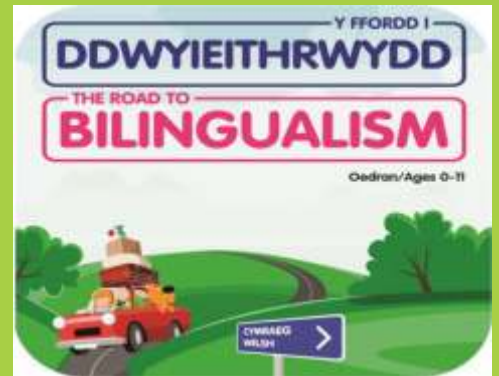
Canadram Performing Group

Buom yn gweithio gydag Adran Datblygu Celfyddydau Cyngor Caerffili er mwyn darparu sesiynau perfformio i blant oedran cynradd. Erbyn hyn mae'r grŵp, sef Canadram wedi datblygu'n llwyddiannus iawn ac yn cwrdd yn wythnosol ym Memo Trecelyn dan arweiniad dau o diwtoriaid brwdfrydig iawn. Bu Canadram yn perfformio yn Ffiliffest ac y nein Ffair Nadolig Gobeithiwn yn fawr y gallwn barhau i ddatblygu'r cyfleoedd hyn ymhellach er mwyn sicrhau fod cyfleoedd lleol i blant a phobl ifanc i fwynhau'r celfyddydau a datblygu sgiliau perfformio trwy gyfrwng y Gymraeg.

Y Ffordd I Ddwyeithrwydd ar gyfer y Sector Gofal Plant

Yn ogystal â darpariaeth gofal y Fenter a nodir uchod, bu Menter Iaith yn llwyddiannus wrth ennill cytundeb oddi wrth Gyngor B.S. Caerffili ym Mawrth 2018 i barhau i ddarparu cefnogaeth a chyngor i drawstoriad o leoliadau gofal plant i gynyddu eu defnydd o'r iaith Gymraeg. Mae Menter Caerffili yn cyflogi Swyddog Cefnogi er mwyn gweithredu'r cytundeb hwn sy'n cynnig pecyn cynhwysfawr o gefnogaeth i ofalwyr plant, cylchoedd meithrin a meithrinfeydd preifat. Yn ystod y flwyddyn mae'r Swyddog, Rhiannon Tucker wedi parhau i weithredu ein cynllun ar gyfer darpariaethau sydd am gynyddu eu defnydd o'r Gymraeg sef, 'Y Ffordd i Ddwyeithrwydd'. Mae'r cynllun yn cynnig cyfle i amrywiaeth o leoliadau gofal plant i ddatblygu trwy'r cynllun gan gytuno ar dargedau ymarferol er mwyn cynyddu eu defnydd o'r Gymraeg ar draws elfennau o'u gwaith. Bwriedir datblygu'r cynllun ymhellach yn ystod y flwyddyn sydd i ddod gan gefnogi rhagor o ddarpariaethau i fabwysiadu'r cynllun.

Gweithgareddau Teulu a Phlant

Mae cynnig gweithgareddau i'r teulu cyfan yn flaenoriaeth i'r Fenter ac yn ystod y flwyddyn, darparwyd rhaglen yn arbennig i deuluoedd. Bu'r rhaglen yn cynnwys ein sesiynau chwarae Miri Meithrin yn ystod gwyliau ysgol i rieni a phlant ifanc, picnic yn y parc a gweithdai yn ystod y gwyliau ysgol. Yn ogystal, boom yn cynnal nifer o stondinau gwybodaeth mewn amrywiaeth o ddigwyddiadau gan gynnig gwybodaeth a chyngor ar fanteision magu plant yn ddwyieithog. Cynhaliwyd sgysiau gyda dros 180 o rieni. Yn ogystal, cynhaliwyd 6 o weithdai i blant a'u teuluoedd yn ystod gwyliau ysgol gyda dros 145 o deuluoedd yn mynychu. Roedd y gweithdai hyn yn cynnwys gweithdai celf a chrefft Calan Gaeaf a Phasg, gweithdy crochenwaith, gweithdai animeiddio lego a gweithdai coginio.

Gweithio gyda Phobl Ifanc

Mae ein darpariaeth leuenctid yn bartneriaeth llwyddiannus tu hwnt rhwng y Fenter, yr Urdd Gwasanaeth Leuenctid Cyngor B.S. Caerffili. Canolbwynt y bartneriaeth yw rhaglen waith y Swyddog leuenctid rydym yn cyflogi ac yn cefnogi ar y cyd. Mae'r Swyddog leuenctid, sef Rhiannon Jones mewn cydweithrediad â staff Gwasanaeth leuenctid y Cyngor yn gyfrifol am ddatblygu a darparu Clwb leuenctid cyfrwng Cymraeg yn y YMCA ym Margod. Erbyn hyn mae dros 40 o bobl ifanc o ardaloedd amrywiol y sir yn mynychu. Yn ychwanegol i'r ddarpariaeth hon trefnwyd rhaglen o weithgareddau amrywiol gan gynnwys teithiau, triapiau, chwaraeon, gweithdai, sesiynau gwybodaeth a chyfle i gymryd rhan mewn ymgynghoriadau.

“Erbyn hyn mae dros 40 o bobl ifanc o ardaloedd amrywiol y sir yn mynychu”

Cynlluniau Gofal Plant Menter Iaith Sir Caerffili

Menter Iaith Sir Caerffili yw'r unig ddarparwr o Gynlluniau Gofal tu allan i'r ysgol drwy gyfrwng y Gymraeg yn Sir Caerffili.

Mae'r 8 lleoliad sy'n cynnwys 20 cynllun, yn llwyddiannus tu hwnt , gyda niferoedd sy'n mynychu yn cynyddu bob tymor.

Ar gyfartaledd mae 720 o blant yr wythnos yn mynychu'r Cynlluniau ac rydym yn cynnig dros 60,000 o lefydd gofal plant y flwyddyn. Rydym yn cael ein harolygu yn fanwl gan Arolygiaeth Gofal Cymru ac yn sicrhau ein bod yn cyflogi staff cymwysedig a brwdfrydig! Mae'r ddarpariaeth yn darparu cyfle allweddol i gynnig gwaith cyfrwng Cymraeg i siaradwyr Cymraeg y Sir ac yn sicrhau fod pobl ifanc sy'n ennill cymhwyster yn y maes yn medru sicrhau gwaith lleol trwy gyfrwng y Gymraeg.

Ar draws y cynlluniau hyn, cyflogir dros 70 o weithwyr gofal plant, rhan amser a llawn amser. Erbyn hyn ceir amrywiaeth o ofal cyn ysgol, ar ôl ysgol a gofal gwyliau yn y 9 safle hyn. Yn ogystal, yn dilyn ein perthynas llwyddiannus gydag ysgolion cyfrwng Cymraeg y sir, rydym yn darparu chwe chynllun gofal cofleidiol i gwrdd â'r angen am ofal ar gyfer y plant hynny sy'n mynychu dosbarthiadau meithrin rhan amser. Mae'r cynlluniau hyn yn mynd o nerth i nerth. Mae cynlluniau pellach ar y gweill ar gyfer cynlluniau gofal ar ôl ysgol a

gwyliau newydd. Rydym yn ddyledus iawn i'n Rheolwr Busnes Gofal Plant, Tracy Reeves a'n Swyddogion Cefnogi Gofal Plant Jayne Nowazek a Rhiannon Tucker am eu gwaith wrth gefnogi ein staff gofal a sicrhau ein bod yn darparu gwasanaeth o ansawdd uchel, trwy gyfrwng y Gymraeg i deuluoedd y Sir. Yn ystod mis Ionawr 2019, croesawyd aelod ychwanegol i'n tîm gofal plant, sef Maria Lees. Mae Maria wedi bod yn gweithio yn ein darpariaethau ar safle Ysgol y Castell am nifer o flynyddoedd ac erbyn hyn wedi derbyn swydd gyda ni fel Swyddog Cefnogi. Fe fydd Maria, ar y cyd â'r swyddogion eraill yn cefnogi ein darpariaethau ar draws y Sir.

Yn ystod y flwyddyn mae ein darpariaeth wedi bod yn rhan o raglen gyffrous newydd Llywodraeth Cymru sef y Cynnig Gofal Plant i Gymru. Mae'r rhaglen yn cynnig 30 awr o ofal plant am ddim i deuluoedd gyda rhieni'n gweithio ac sy'n cwrdd â meini prawf penodol. Erbyn hyn mae ein darpariaethau o fewn ardal Pengam, Abercarn, Ystrad Mynach a Chaerffili yn rhan o'r rhaglen sydd wedi cynnig cyfle newydd i rieni sy'n gweithio derbyn cymorth ariannol gyda'u costau gofal plant ac mae ein darpariaethau cyfrwng Cymraeg wedi bod yn rhan allweddol o ddatblygu'r rhaglen yn llwyddiannus yn y Sir.

Rhagair

Ar ddiwedd blwyddyn brysur, gyffrous arall, plaser yw cyflwyno Adroddiad Blynyddol Menter Iaith Sir Caerffili am y flwyddyn 2018-19. Ni ellid ymgymryd â'r her oni bai am deyrngarwch ac ymrwymiad staff, swyddogion ac aelodau'r Pwyllgor Rheoli, gwirfoddolwyr a phartneriaid fel ei gilydd. Bu nifer o ddatblygiadau cyffrous yn ystod y flwyddyn ddiwethaf a hynny ar sail cynlluniau o'r newydd, nawdd ychwanegol yn ogystal ag ymateb i ofynion cymunedau lleol. Llwyddodd y Fenter i ddenu dros £800,000 o gyllid tuag at wasanaethau cyfrwng Cymraeg i mewn i'r Sir yn ystod y flwyddyn sy'n cynnwys grantiau a chytundeb gan Gyngor B.S.Caerffili, Llywodraeth Cymru, GAVO, Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru 2014-2020 a gyllidwyd gan

Llywodraeth Cymru a'r Undeb Ewropeaidd o dan Gronfa Amaethyddiaeth Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig a ffoedd gofal plant. Manteisiwyd ar weithio mewn partneriaeth, a hynny mewn perthynas â nifer o fudiadau a sefydliadau yn lleol, sirol a chenedlaethol. Yn ogystal, llwyddodd y Fenter i ddatblygu gwasanaethau o ansawdd uchel yn sgil cefnogaeth ariannol oddi wrth nifer o gyllidwyr amrywiol. Lansidwyd nifer o gynlluniau a phrosiectau cyffrous yn ystod y flwyddyn. Mae ein dyled ni yn fawr i aelodau Pwyllgor Rheoli Menter Iaith Sir Caerffili am eu hymroddiad a'u harweiniad parhaol ac am eu cadernid a'u cefnogaeth, i dîm o staff brwdfrydig am eu cydweithrediad ac i'r llu o wirfoddolwyr gweithgar am eu cyfraniad a'u cefnogaeth.

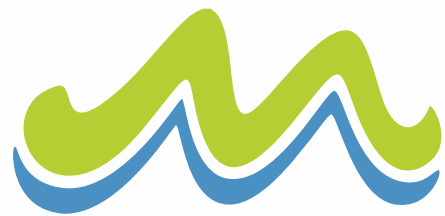

Staff

Lowri Jones	Prif Swyddog
Debbie Thomas	Swyddog Gweinyddol a Chyllid
Jayne Nowaczek	Swyddog Cefnogi Gofal Plant
Morgan Roberts	Swyddog Datblygu Digidol
Huw Rowlands	Swyddog y Gymraeg Mewn Busnes
Tracy Reeves	Swyddog Gwasanaethau Plant a Teuluoedd
Bethan Jones-Ollerton	Swyddog Datblygu Cymunedol
Rhiannon Tucker	Swyddog Cefnogi Iaith – Gofal Plant
Rhiannon Jones	Swyddog Ieuenctid
Maria Lees	Childcare Support Officer

Bwrdd Rheoli

Dai Thomas	Cadeirydd
Gareth James	Trysorydd
Anwen Cullinane	Ysgrifenyddes y Bwrdd
Lowri Jones	Ysgrifennydd y Cwmni
Gwyneth Davies	
Jobe Bruzas	
Samantha Jarrett	
Jeff Grenfell	
Maureen Potter	

**Menter Iaith
Sir Caerffili**

mentercaerffili.cymru

MENTER IAITH SIR CAERFFILI

2018 - 19

**Cynyddu defnydd o'r Gymraeg ar draws
cymunedau Sir Caerffili**

